

1/2011

KNIŽNÍ ZNAČKA

SPOLEK SBĚRATELŮ A PŘÁTEL EXLIBRIS

DOTYKY ČLOVĚKA

(K životnímu jubileu Evy Haškové)

Jsou umělci, jimž učarovala krajina, jiní obdivují lidské tělo a upřednostňují ženskou postavu, nabízející více zajímavých detailů, které muži postrádají, a jsou malíři i grafici, kteří obdivují architekturu, město, výplody lidské fantazie, umožňující vytvořit kamenné skvosty od Babylonu po dnešek. K těm posledně jmenovaným patří grafička Eva Hašková, absolventka Vysoké školy uměleckoprůmyslové v Praze v roce 1974. Nezapře ateliér profesora Zdeňka Sklenáře, který byl jakousi líhní a zárukou výborných umělců.

V samých začátcích se věnuje knižní ilustraci (nezapomenutelné byly obzvláště knihy bibliofilské) a postupně přechází na volnou tvorbu, která jí zcela umožňuje vybírat si náměty, témata, motivy oslovující duši umělkyně a uspokojující její intelekt. Při prohlížení jejího díla učiní pozorný divák nepochybně dva základní závěry:

1. Eva Hašková mistrně ovládá grafické techniky leptu a akvatinty a často je spojuje v jedinečný celek tak virtuózně, že uvažujeme, není-li náhodou ve spojení s temnými silami, podobně jak tomu bylo kdysi u Fausta. Ale kdež, je jen nesmírně nadaná, trpělivá, pečlivá, umíněná, a dokud neodpovídá hotová deska jejím představám, nepoleví a grafický list nevytiskne!

2. Výsledkem jsou grafické listy, na nichž umělkyně nejen věrně zachytila a kompozičně zpracovala vybraná témata, ale přidala tu nutnou dávku fantazie a nadšázky, bez které by byly zpracované listy pouhým dokumentem, záznamem reality či

Eva Hašková, C3+C5, 2004

popisným zmapováním skutečnosti. Eva Hašková přidává náladu vyplývající z jejích vnitřních pocitů i patřičnou dávku fantazie, dovolující přizpůsobit viděný svět uměleckému záměru.

Podařilo se jí vytvořit dílo, vzbuzující obdiv a úctu. Každý list si zaslouží pozornost diváků, hledajících víc než reálný pohled na vybranou architekturu. Eva Hašková si vybírá vždy takové motivy, náměty pro budoucí grafické listy, které ji osloví, něčím provokují, a pak jim věnuje náležitou přípravu a péči. Na samém počátku je tedy vybraný námět, proměňující se v mysli autorky tak dlouho, až uzná za vhodné pracovat s kovovou deskou, na kterou promyšlenou kresbu obohacenou o vlastní vize přenáší. Na výstavách pak může divák putovat od města k městu, může obdivovat spojení reality a umělecké nadsázky, může se nechat vtáhnout do děje, protože každý list vypráví jedinečný příběh, může popustit uzdu své fantazii a přidat vlastní příběh, který na známých místech sám prožil.

Eva Hašková, C3+C5, 1999

Jsme v Praze; židovský hřbitov je svědectvím smrti starých pražských Abrahamových potomků, desky s podivným písmem jsou už skoro nečitelné a sepjaté ruce se obrací k Bohu s dotazem: „Byl jsi slepý při utrpení našich bratří?“ Desky jsou mementem, svědectvím pro budoucnost. Vyjdeme na nábreží a půjdeme proti proudu: Národní divadlo, Šitkovská věž vévodící klubu Mánes a támhle naproti se daly domy či jeden dům do tance, křivky se proměňují podle rytmu melodie, pomyslná hlava poskakuje stejně jako hlava Japonce, snažícího se vybrat nejzajímavější kompoziční záběr. Číňanka také poskakuje a dům se raduje a nemůže se nabažit pohybu, který mu architekt vtiskl do základů. O kus dál stojí temný Faustův dům, však víte kde, a v nočním světle je tajemný,

ponurý, jen tvář v mlze, přízrak nad přízraky varuje: krví se neupisuj, peníze, moc, sláva, nic nestojí za krvavý podpis a zradu – zradu kohokoliv a kdykoliv!

Jsme v Krumlově: mohutná věž oslovuje nebesa, trčí vysoko k mrakům a vypravuje svůj příběh, cizincům kývá na pozdrav a upozorňuje: „Já to přečkala – snad proto, že lid socialistický odešel včas ze scény – já to přečkala, ale koukněte se do Babylonu, no jen se koukněte, co z té zmatené slávy zůstalo? Jen zpívající pouštní písek a základy, jen grafička si vybájila svou vlastní věž, ale já, já jsem tady neustále na skalním ostrohu!“

Vydejme se ještě jednou na cestu. Tentokrát do Benátek přeplněných turisty, obdivovateli obojího pohlaví. Gondoly se stále kolébají v rytmu vlnění: sem tam sem tam, zase je tu tanec vysokých krků lodí, věže se přidávají – alespoň na grafických

listech Evy Haškové - a Benátky zůstávají věčné, živé, překrásné, i když se pomalu propadají do bahna nicoty.

Ještě jednou se ptám: co vidíme? Určitě odpovíte: krásu a půvab, poezii a sny umělkyně proměněné v realitu. A znovu se zeptám: a co člověk, nechyběl vám v jejích kompozicích? Nechyběl? Ne, stačily ty tváře, tu a tam se vyskytující, ty dotyky člověka, které ulpěly na starých stavbách, ty hlasy a melodie ozývající se z prostoru věčnosti!

Karel Žižkovský

JAROSLAV MINÁŘ

Když jsem nedávno seděl u skleničky vína se svým přítelem Jaroslavem Minářem, úplně mě zaskočilo, že tento mladistvě vypadající muž oslavil 28. ledna 2011 své šedesáté páté narozeniny. To určitě Múzy a vitální životní styl se spoustou zájmů v různých sférách se nutně musely podepsat na celkové osobnosti tohoto výrazného výtvarníka na poli české grafiky. Jak v jeho exlibris – kterých má na svém výtvarném kontě po celém světě již úctyhodných 97, tak ve volné grafice, strukturální malbě, ale i v plastikách je vidět, že kromě převládajícího ženského motivu jsou jeho velkou láskou také hudba a příroda. Z jeho tajemného snového světa se na nás z přítmi dívají zasněné tváře záhadných žen, fragmenty hudebních nástrojů, symboly ubíhajícího času a romantické krajiny, připomínající krásnou jesenickou přírodu, kterou si tak rád užívá při svých častých dlouhých výjezdůvkách na horském kole nebo při zimních procházkách na běžkách. Jeho oblíbené výtvarné motivy z jesenické krajiny ztvárnil v cyklu třinácti maleb, reprodukováných v kalendáři pro rok 2009 s doprovodným textem básníka a pohádkáře Miroslava Kubíčka. Kromě dvou rozměrného zachycování svého vnitřního světa na měděné nebo kamenné štočky je jeho další velkou vášní sochařství. Několikrát v roce se potkává s výtvarníky z celé republiky na týdenních sochařských symposiích, kdy za přihlížení zvědavých diváků převádí své snové vize do třetího rozměru otesáváním kusu dřeva a po celodenním tvoření na čerstvém vzduchu může večer s přáteli vzít do ruky svou oblíbenou harmoniku.

Není mu cizí ani kov. Ve spolupráci se slévárnami z jeho modelů vznikají bronzové plastiky, které nás opět přenášejí do jeho říše snů. Je ale pravda, že další jeho velkou vášní, a to letecké modelářství a lásku k motorkám a autům, jsem v jeho grafikách

Jaroslav Minář, C3+B, 2001

nikde nenašel. Což je patrně dobře, protože vůně benzínu a leteckých motorů by asi trochu rušila poklid a zasněnost jeho romantických světů z jiné doby.

Rád bych mu tímto způsobem popřál, aby ho i nadále udržovaly jeho Múzy v dobré kondici a naplňovaly mu jeho další léta štěstím, zdravím a spoustou invence a úspěchů nejen na poli výtvarném.

Günter Hujber

Jaroslav Minář, grafik, malíř a sochař, se narodil 28. 1. 1946 v Postřelmově. Po absolvování gymnázia v Zábřehu byl zaměstnán u ČSD a od roku 1983 ve firmě PRAMET Šumperk jako výtvarník. Od roku 2002 je samostatným výtvarníkem. Zaměřuje se na volnou a užitou grafiku, ilustraci, malbu a plastiku. Je členem Unie výtvarných umělců České republiky (Olomoucko). Uspořádal více než 30 samostatných výstav. Svými pracemi je zastoupen v mnoha galeriích a soukromých sbírkách.

POLAPIT NEPOLAPITELNÉ

(Milan Humplík – oslavenec)

Je pravda, že jsem vloni na podzim odchytil (pochopitelně pracovně) Milana Humplíka a posadili jsme se v kavárně Uměleckoprůmyslového muzea v Praze na šálek kávy; i sklenička červeného byla, i slib, že se znovu musíme někdy sejít na delší chvíli a vypít třeba lahvičku. Kde ty loňské sněhy jsou (tedy letos jich bylo až příliš a už také zmizely – dnes je 21. ledna 2011) a kde je ta lahvička a chvílka času na kus řeči? Zase už jen shon, letmé pozdravy v galerii Hollar, úsměv mezi dveřmi a mizí, ztrácí se, je fuč!

S. Zidek a Ing. M. Humplík v Hradci Králové, 2010

Však zkuste polapit nepolapitelné! Zkuste přesvědčit Milana Humplíka, letošního jubilanta (25. 1. 2011 se dožil pětasedmdesátky), aby vám věnoval dvě hodiny času. Třeba se vám to povede, ale to byste na něj museli s fintou: „Milane, mám doma bednu exlibris, nevím co s tím, nechceš se přijít na tu sbírku podívat, dám ji třeba do aukce nebo do tomboly.“ Určitě by nechal všech aktivit: příprav výstav, spolkových činností, vyjednávání

budoucího sjezdu, kompletování článků pro příští, už desátý Sborník pro exlibris a drobnou grafiku (musím uznat, že vzorně upravený a plný kvalitních příspěvků!), shánění autorů hesel do Slovníku tvůrců exlibris (už od roku 1997!) a příběhl by. Už ho vidím, jak zvědavě otvírá dveře a po krátkém pozdravu se ptá: „Tak se pochlub,

kde máš tu bednu, třeba jsou tam nějaké vzácnosti od starých autorů, možná jsi přehlédl značky tvůrců česko-německého původu, nejsou tam někde skryté listy japonské nebo čínské, ty já obzvlášť hledám, tak honem, nenapínej mě!“ A už se hrne do pokoje, hledá tu krabici a ono nic, nikde nic, jen na stole lahvička červeného, něco na zub a připravené číše. „Tak jsem tě konečně polapil ty nepolapitelný, máme přeci spolu vypít sedmičku dobrého rulandského. A exlibris? Nejsou, to bylo jen lákadlo, finta jak tě vytrhnout z koloběhu exlibristického kolotoče, který se pro tebe stal životní náplní, potřebou a snad i láskou...“

Jak říkám, chytit Milana Humplíka, stavebního inženýra a člena SSPE od roku 1983, neúnavného člena spolkového výboru, pečlivého organizátora, aktivního sběratele, to dá pořádně zabrat. Nedovedu si představit, co by se přihodilo, kdyby nedej bože prohlásil: „Cítím se unavený, nohy už tolik neslouží, pletu si jména kamarádů i výtvarníků, jsem na tu funkci moc starý (já sám mu stále říkám, že „jsem už starej“ a on se jen culí), budu abdikovat, hledejte si nového člena výboru!“ Co by nastalo? Tak já vám to povím: KATASTROFA! On totiž každý spolek, každá organizace, každé sdružení či nadace stojí a funguje jen díky několika dřičům, fandům, tahounům, kteří dovedou povzbudit a vyprovokovat ty ostatní. A to Milan dovede, i když čas od času „šlápne do porcelánu“.

Co zbývá dodat k upřímné gratulaci? No přeci přát pevné zdraví, radost z dalších přírůstků do sbírky, optimismus, dobré nohy, hodně listů pro příští aukci.

„Milane, já jsem našel takovou velikou bednu plnou exlibris a nevím si s tím rady, nechceš se na to přijít podívat?“

Tvůj Karel Žižkovský

P. S. Jsem zvědav, jestli na tu fintu skočí. A třeba to ani není finta...

MUDr. RUDOLF PRÍBYŠ, CSc. PĚTASEDMDESÁTNIKEM

MUDr. R. Příbyš, CSc. a Mgr. L. Netušil, 2010

Milý příteli Rudo, vážený pane doktore, dovol mi, abych Ti u příležitosti Tvého významného jubilea, jménem svým a všech přátel ze spolku, poblahopřál.

V našem spolku není nikdo, kdo by Tě neznal. Kdo by Tě neznal jako všestranného znalce a obdivovatele těch malých, krásných lístků. Měl jsem možnost nahlédnout do Tvého archivu exlibris a myslím, že patří mezi největší. Domnívám se, že ses už jako sběratel musel narodit.

Každé první úterý v měsíci, kdy se pravidelně scházíme v „Rudolfínu“ u Marečků, přinášíš vždy vybranou část své sbírky k prohlížení. Seznamujeme se s autory snad z celého světa, obdivujeme techniku zpracování, vyjádření obsahu a Tvůj zápal pro „věc“. Zvláště zajímavé a vtipné jsou náměty s lékařskou tematikou, které vrcholí každoročními „péefkami“ od mistra vtipu Vladimíra Renčina. Kromě toho se nemohu nezmínit o Tvé všeobecně známé „lásce“ k sovám. K těm symbolům moudrosti. Odhaduji, že až třetina všech Tvých exlibris se pyšní tímto tajemným tvorem. Abych připomněl Tvoji „osvětu“ v exlibris, musím trochu odbočit do stinné stránky Tvého života.

Za tuhé totality komunistického režimu jsi byl „odejit“ z prestižní vědecké práce na Lékařské fakultě UK v Hradci Králové na místo provinčního obvodního lékaře (Dobřenice, Černilov, Slezské Předměstí). Vyměnil jsi několik ordinací, v jejichž čekárnách jsi pro pacienty vystavoval a ještě vystavuješ panely s nádhernými lístky exlibris.

V posledních letech se pro hradecké sběratele stalo potěšením a snad již tradicí, jeden prázdninový den vykonat „pout“ za Tebou do Jestřebích hor, kam ses „na stará kolena“ odstěhoval, do té nádherné chalupy s velkou „sednicí“ a s velkým stolem, na kterém servíruješ svá zajímavá exlibris. Tvoje manželka, laskavá paní Jaruška, nám potom připraví pohoštění, které zpříjemní chvíle při posezení na zahradě v romantickém prostředí pod Švédským vrchem.

Závěrem ještě musím vyzvednout Tvoji absolutní zásluhu při pořádání každoroční přehlídky novoročenek, kterou připravuješ v Galerii na mostě při Farmaceutické fakultě UK v Hradci Králové.

A proto za všechnu Tvoji mimořádnou sběratelskou a osvětovou činnost, pro Tvou lásku ke krásným lístkům exlibris, Ti náš spolek v roce 2009 udělil titul Čestný člen SSPE.

Milý příteli Rudo, na zdraví a na ex(libris)!

Stanislav Zídek

Čestný člen SSPE, MUDr. Rudolf Příbyš, CSc., se narodil 25. 2. 1936 v Borském Juru na Slovensku. Členem SSPE se stal v roce 1977. Exlibris pro něho vytvářejí nejen vynikající čeští a zahraniční výtvarníci, ale často svůj zájem obrací i k těm méně známým a začínajícím tvůrcům exlibris. V námětech exlibris a novoročenek dává přednost ironii, nadsázce a humoru. Sám také exlibris vytváří a pravidelně je posílá na přehlídky Žeň českého a slovenského exlibris v Hradci Králové.

JUBILANT JOSEF CHALUPSKÝ

S kolegou doc. Josefem Chalupským jsem se seznámil a pravidelně setkával na schůzích výboru SSPE a samozřejmě na sjezdech a valných hromadách. Ač je o něco starší, spřátelili jsme se. Je věrným dopisovatelem Knižní značky a zaníceným glosátorem úspěchů našich výtvarníků v zahraničních soutěžích. Bere to jako výsledek své propagace zahraničních soutěží mezi českými výtvarníky. Jeho radost z jejich úspěchů a ocenění je z článků patrná. Před mnoha lety založil prostřednictvím svých ko-

legů z Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy jedny z prvních webových stránek v oblasti exlibris: <http://web.natur.cuni.cz/el/>. Stránky spolehlivě informují o dění v našem spolku, informují o grafických výstavách, o probíhajících soutěžích v tvorbě exlibris a umožňují otevřít příbuzné webové stránky zahraničních společností, soukromou stránku Ing. Boháče s časopisem Knižní značka a stránky Grapheion. Doc. Chalupský byl také pilným dopisovatelem populárně vědeckého časopisu Vesmír, pro který napsal 62 článků, např. Na co zemřel Tycho Brahe, Jedovatí ptáci, Sto let od objevení „morového bacila“, Otakar Batlička, Včely proti sršňům.

doc. RNDr. J. Chalupský, Hradec Králové, 2010

Vytvořil své vlastní typografické písmo, které využívá při tvorbě novoročenek v doprovodu jemných kreseb. V tomto duchu vytváří také kresebná exlibris. Zřejmě se zde projevuje vliv jeho otce, který byl rytcem. Několik exlibris pro něho vytvořili Jan Kavan a Jiří Bouda.

Přeji svému kolegovi doc. Josefu Chalupskému vše dobré k jeho kulatinám a mnoho energie do dalších let.

Jan Langhammer

Doc. RNDr. Josef Chalupský, se narodil 12. 3. 1931 v Praze, vystudoval Přírodovědeckou fakultu Univerzity Karlovy v Praze (1949-1953) a pracoval zde jako vědecký pracovník a pedagog. Je autorem a spoluautorem mnoha vědeckých článků a knih z oboru parazitologie a zoologie. Je členem České parazitologické společnosti. Členem SSPE se stal v roce 1993 a od roku 1994 do roku 2011 byl členem výboru.

BÝT BÁSNÍKEM...

Šedesátník Aleš Nevečeřal

V mládí jsem si představoval, že básník musí být vysoký (aby dosáhl hlavou do oblak), rozcuchaný (to od větrů v těch výšinách) a obklopený davem fanynek se zápisníčkem v ruce, které jej zbožňují, atd. Poznal jsem Josefa Hrubého: pleš, figura střední, tichý a mile pozorný; Ludvíka Kunderu: zase žádný obr postavou, ale duchem, vášnivý milovník moderního umění a neuvěřitelně přátelský ke každému, s kým se sešel; mám jmenovat další? Nebudu, ale podívám se na oslavence Aleše Nevečeřala, který se dne 24. 5. 2011 dožívá šedesátky (v minulosti důchodce, dnes plný práce, však na tu šedesátku nevypadá). Postava štíhlá (asi proto, že nevečeří, já ano), výška tak akorát, hlas klidný, vlasy trochu bujnější, ale většinou učesané, zástu-

py děvčat z opatrnosti nebudu řešit. Kolik sbírek básní napsal a vydal? Tak a teď jsem zaskočil sám sebe, ale kouknu se do knihovny a většinu z nich určitě mám, a mohu je ocitovat: Vepsáno pod kůži (1989), Den duše (1991), V chrámu těla (1995), Úsměv sfingy (1999), Dotek ráje (2001), Tíha křídel (2002), Brána ticha (2003), Cesty k sobě (2004), Alchymie duše (2008). Celkem jsem napočítal devět sbírek básní a poslední mám z roku 2008. Tedy nevím, buď se básník Aleš v poslední době fláká, nebo odletěla Múza, nebo ho příliš zaměstnává SČUG Hollar, kde tajemničí. Nevím, ale zeptám se.

Olga Vychodilová, C3, 1991

Jak je patrné z výše citovaných titulů, zaměřil se ve své tvorbě převážně na člověka, převládá žena, ale i duše, ta pomíjivá, neuchopitelná, často od naivních lidiček neuznávaná „lidská nehmotná substance“ mu nedává pokoj a klid. Stále hledá, ptá se sám sebe, ptá se Boha, ptá se moudrých a sám si odpovídá tak, jak to ta jeho nesmrtelná duše v lidském pomíjivém těle cítí:

Plujeme spolu, jako nedělitelné částičky,
molekuly vesmíru,

v mohutném proudění času,
v tom tajemném zdroji síly a naděje,
v zrcadlení věčného pohybu a proměn
a jeho paprsky se odrážejí v našich duších.

Laskavý čtenáři mé gratulace, to, co píšete, není kritika poezie ani kritika umělce, ale přání všeho dobrého člověku, který patří k mým dlouholetým přátelům; tedy laskavý i nelaskavý čtenář ať si celou sbírku vypůjčí (je vyzdobena Olgou Vychodilovou) a patřičnou báseň dočte. Z uvedené ukázky je zřejmé, že autor je člověk citlivý, věřící, vnímavý,

svým způsobem něžný a celé své dílo zaměřil na hledání pravdy o člověku v současném světě, který je a asi věčně zůstane hádankou. Veškeré objevy vědy, vesmírem počínaje a mikrobiologií konče, nás o tom neustále přesvědčují. „Co jsi objevil, nicotný tvorečku? Jen nové záhady, nové problémy, tak hledej dál, snad se někdy pravdy dohledáš, nebo sám sebe i tu modrou planetu zahubíš!“

Aleš Nevečeřal ale zůstává i člověkem s živočišnými potřebami a touhami, o čemž svědčí některé verše obdivující „neuchopitelnou“ ženu, ženu hádanku, ženu inspirátorku...

„A říkala jsi – jsme tu jen jednou
je hříchem být němí –
Ale my jsme tu byli už tolikrát
Tak nazí a sluncem spálení
(Však také kdosi, jenž míval v rukách meč)“

(báseň Láska ze sbírky Vepsáno pod kůži)

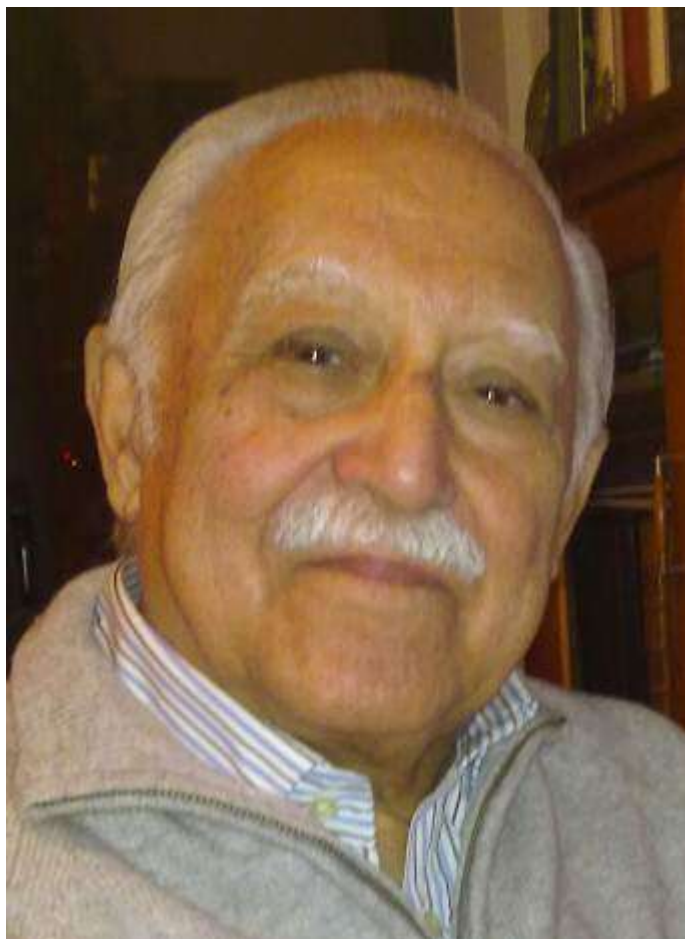
Být básníkem, to člověka zavazuje; vypráví o světě, krajinách, vesmíru, který my obyčejní nevidíme a proto hledáme v básních umělců, kteří nám ten neviditelný svět přibližují.

Přeji Ti, příteli, básníku, kamaráde, hodně zdraví a tvůrčí energie, pokud ta Múza na chvíli oněměla, ať se znovu vrátí, a jestli mi některá sbírka chybí, laskavě mi ji nabídní, abych měl všechny. Já Ti za to koupím láhev vína a vypijeme ji spolu (abys nebyl moc škodnej). Nikoho nepozveme, jen Tvoji Múzu.

Karel Žižkovský

Pan da MOTA MIRANDA

Tak nevím. Myslím, že se nemýlím, když řeknu, že dále zmiňovaná publikace je málo známá a málo citovaná. Osobně jsem se k ní dostal náhodně. Mluvím o v Portugalsku vydávané Contemporary International Ex-Libris Artists, původně označované jako Encyclopaedia Bio-Bibliographical of the Art of the Contemporary Ex-Libris. V Knižní značce byla prvně zmíněna v čísle 2/2005, s. 42. Je to škoda. Je to velmi užitečná a vítaná publikace! Jeden místní kritik jí vyčítá představování i méně hodnotných tvůrců. Ano. V tomto směru je její obsah skutečně rozmanitý. Jsou v ní umělci prvotřídní, výborní, dobří a méně dobří. V každém případě však představuje pohled do dílen současných tvůrců exlibris z celého světa! Tak proč ne?

Jejím zakladatelem je pan Artur Mário da Mota Miranda z portugalského Porta. Pod původním názvem vydal 30 svazků. Pod současným již dalších 13 svazků a chystá právě svazek čtrnáctý. V každém díle je představeno vždy 18 až 20 umělců. Je to nákladná, typograficky dokonalá publikace, vydávaná v omezeném počtu 400 číslovaných výtisků! Ani zdáním výdělečná. Zanícenému exlibristovi panu Mirandovi se ale stále daří držet ji při životě. Určitě si pan Miranda proto zaslouží, abychom se zde zmínil i též o něm osobně.

S panem Mirandou jsem se seznámil ještě v dobách „papírového“ dopisování. Vlastně v duchu jeho hesla – exlibris spojuje a dává lidí dohromady. Pan Artur Mário da Mota Miranda, se narodil 1. ledna 1928 v Portu. A podle jeho slov s touto svojí zálibou v exlibris začal již asi ve 22 či 23 letech. V roce 1956 založilo padesát bibliofilů, kteří bývají i u zrodu sdružení exlibristických, společnost Associação Portuense de

Ex-Libris (podle Porta) a začali vydávat časopis. Později změnili název společnosti na portugalskou, tedy uvnitř s „Portuguesa“. Vydrželo jim to mnoho let. Dnes již to vše zaniklo.

Pan Miranda napsal knihu o Donu Quijotovi na exlibris a spolupracoval na další knize na toto téma v Itálii. Exlibris mu učarovalo, a tak začal vydávat výše zmíněnou řadu svazků. Jako státní úředník pracoval deset let v bývalých portugalských koloniích (Cape Verde, Angola a Mosambik). V Luandě a v Lobito (Angola) a v Beira (Mosambik) uspořádal exlibristické výstavy! Určitě první v africkém světadíle!

Má bohatě rozvětvenou rodinu, včetně pravnoučat. Před časem si stěžoval na zdravotní potíže s pochybnostmi, zda bude moci ve své činnosti pokračovat. Zdá se, že to minulo, a i když jeho narozeniny připadající na Nový rok nebyly kulaté, přeje mu do dalších let hodně zdraví.

Josef Chalupský

ROZHOVOR S HUANG SEN- HSUNEM

Před časem jsem se setkal s grafickou prací taiwanského umělce Huang Seng-Hsuna, který se narodil v lednu 1958 ve městě Tainan na Taiwanu. Absolvoval Katedru výtvarné tvorby a za svá exlibris získal již mnohá ocenění. A to právem, jeho dřevoryty jsou ukázkou jemné a precizní práce.

Kromě reprodukováných exlibris, která vám alespoň trochu představí tvorbu tohoto umělce, jsem se rozhodl Huanga trochu vyzpovídat.

Mohl byste nám nejprve říct něco o sobě, o své tvorbě, a zda se věnujete jen grafickým technikám?

Na vysoké škole jsem původně vystudoval čínskou malbu tuší, ale následně jsem se zaměřil na malbu akvarelem. Svého času jsem také učil na vyšší odborné škole a začal jsem ve svých hodinách vyučovat tisk grafických technik.

Pak na přelomu roku 2005 jsem se sám začal učit tvořit dřevoryty. Mám zkrátka rád nepravidelný a přírodní tvar, který vznikne po vyrytí, a také krásu a praktičnost malého formátu exlibris.

Huang Seng-Hsun, X2, 2010

Kdy jste se s exlibris setkal poprvé a co Vás přimělo k tomu, abyste je začal sám tvořit? Co pro Vás vlastně exlibris znamená?

V roce 1990 jsem navštívil workshop exlibris a hned první kontakt s exlibris se mě hluboce dotkl. Bylo to jako elektrický šok. Měl jsem najednou silné nutkání dozvědět se o něm víc, věnovat se mu. Od té doby se pro mě exlibris stalo závislostí a

já jsem tomuto umění věnoval veškerý svůj čas a život, i když to zároveň znamenalo vzdát se malování akvarelů.

Exlibris mám rád, protože pro mě představuje dialog s knihou, výměnu mezi umělcem a milovníkem knih a především sdílení myšlenek mezi lidmi.

Jaká témata či náměty vás oslovují? Co Vás inspiruje?

Pokud jde o náměty, při procesu vzniku exlibris cítím absolutní svobodu. Cokoli, co mě zaujme, může být zahrnuto do mé tvorby. Rád bych přenesl svou lásku k tomuto umění i na své umělecké přátele. Doufám, že budu moci tvrdě pracovat, aby mé práce přibývaly a také abych odvedl svůj díl při propagaci exlibris na Taiwanu.

Vznikají nápady na grafiku spontánně, jsou dílem okamžiku, nebo se vše rodí delší dobu, nápad prochází zásadnějším vývojem a myšlenky se postupně formují a upravují?

Když tvořím exlibris, nalezení nápadu je pro mě vždy to nejpracnější. Pokud mě něco opravdu hodně osloví, zaujme, tak si to hned naskicuji a pokud čas dovolí, ihned to i zrealizuji. Pokud tomu tak není nebo nejsem tlačěn termínem (netvořím-li pro někoho), rozhodně zabere hodně času práci dokončit.

Jaká je situace na Taiwanu, pokud jde o exlibris? Je tam populární?

Na Taiwanu se exlibris poprvé objevilo v letech 1930-1940, za japonské okupace. Ale během okupace mělo možnost toto umění obdivovat jen pár lidí. Po kapitulaci Japonska v r. 1945 se vývoj exlibris nezastavil až do roku 1980. Ale pravda je, že se exlibris vyvíjelo obtížně a příliš pozdě na to, abychom mohli vychovat lidi k sbírání tohoto umění, takže se nedá mluvit o tom, že by na Taiwanu exlibris bylo příliš populární. Na přelomu let 2002 a 2003 se Taiwan stal členem FISAE, ale i přesto se populace umělců a sběratelů nezvýšila. Většina profesionálních rytců se k spolku nepřipojila, i když by mohli toto umění ukázat a přiblížit více lidem. To je hlavní problém, kterému čelí Taiwanská exlibristická společnost. Proto mě nyní situace na Taiwanu dost mrzí.

Můžete nám říci pár slov o Vašich grafikách, reprodukováných v tomto článku?

Jistě. Klaun, je práce vytvořena pro ročenku na umělecké škole. A mimo zobrazení klauna je tam přidána i ropucha nejen pro svou laskavost, ale také aby zvýšila pocit svěžesti a dynamiky.

Huang Seng-Hsun, X2, 2007

Grafika zobrazující křičícího muže měla vyjádřit můj stress, příliš velký na to, abych ho popsal slovy, abych o něm někomu řekl. Převedel jsem tak do rytiny tu touhu křičet. Svíjení těla, které chce osvobodit mou duši, abych mohl být sám sebou.

Mimo reprodukované práce vzniklo např. v říjnu 2009 exlibris pro výstavu Boddio Lomnago v Itálii a pojmenoval jsem je Počátek Číňanů. Vyobrazuje legendu o ženě Nu-wa a muži Fu-shi, kteří vytvořili Zemi, Měsíc a Slunce.

Dřevorytu pro výstavu Arti Grafiche Colombo v Itálii jsem dal název Věci kolem rytí. Zobrazuje tradiční motivy lidové dřevorezby, jimiž jsou například domovní skřítek, víla štěstí Fu-Lu-Sol, která přináší štěstí, dobrý osud, dlouhý život a v pozadí jsou hromová slova. Jako hlavní motiv jsem využil štětec Ma-lan.

A závěrem: Jaké jsou vaše plány v blízké budoucnosti?

Jak jsem již říkal, mám exlibris rád a chci nadále pokračovat v jejich tvorbě, dokud udržím nástroje. V současnosti je mou první a největší povinností propagovat umění ve společnosti, samozřejmě včetně exlibris.

*Huang Seng-Hsuna se ptal Miroslav Hlinka v říjnu 2010
překlad Marie Hlinková, Miroslav Hlinka*

OTÁZKY PRO LUKÁŠE BRADÁČKA

Vaše obrazy, grafika i exlibris se vyznačují kresebnou jednoduchostí a barevností. Souvisí to nějak s Vašimi četnými návrhy vitrají?

Je to přímo propojené, ale vitraje jsem začal řešit až v nové době, asi okolo roku 1991, a kresebnou linií se vyjadřuji již daleko před tím. Na tom jsem snad i ustanovený – kresebný základ a pak následují teprve ty omalovánky. Ono se to tak

Lukáš Bradáček, digitální tisk, 2008

s tou mou tvorbou vitrají našlo a propojilo navzájem v ten správný čas. A ta zdánlivá jednoduchost je výsledkem dost intenzivní vnitřní přípravy, která předchází stopě v materiálu. Já v projevu nejsem náhodný střelec, avšak s náhodou při procesu tvorby

počítám a rád se nechávám i obloudit a zavést do nečekaných vod. Ale je to vědomý proces pod taktovkou Mistra, nevylaji za spodním proudem snů a podvědomí.

A vitraj, ta je na linii snad i postavená, pokud nejsme v oblasti bezbřehých a nekonkrétních sdělení. Jenže to platí obecně, nejen pro fenomén vitraj. Jasná řeč – jasné sdělení.

Vaše práce připomínají někdy secesi, někdy art deko a někdy pop-art. Kam byste zařadil Vaši tvorbu, myslím co do stylu?

Někam mezi nebo nad poučení zmiňovaných velkých, i když historicky krátkodobých stylů/slohů. Já mám rád výrazné, konkrétní a přímé vyjadřování. Dekor, barevná plocha, výrazná linie - názor. Jakákoliv mlhavost nebo rozostřenost je pro mne významově bezradností. Do stylu se zrovna moc nepasuji, to bych nechal na těch, co budou mít po nás časový odstup. Někdy si připadám jako takový transformační syntetizátor – mám přehled o historii, mám své oblíbené, ale zároveň představu, jakým směrem jít nemohu a také nechci, a tuším a hledám kudy ano. A výsledkem je pak třeba **bradacek. cz**. Ale třeba nás všechny naši potomci ohodnotí v jedné vitríně se jmenovkou: „Lid igelitových tašek“ nebo „Kultura plastové náhražky“, a to jsme se přitom všichni v životě a tvorbě tolik snažili být zcela originální, pravdiví a rustikální.

Rovněž exlibris souzní s Vaší ostatní tvorbou. Co nebo kdo Vás přivedli k tvorbě exlibris a k účasti na Trienále Chrudim 2008, Žatvě slovenského a českého exlibris 2008 v Hradci Králové a snad i v dalších soutěžích či salonech?

Zpočátku volné časové okno vedle malování a designu a posléze, myslím si, že potřeba vyhrát nad sebou a umět se pohybovat i na miniaturním formátu. Já jsem školný dělat věci ve velkém a s vyšíváčkou na malé ploše jsem měl vždycky problém.

Lukáš Bradáček, digitální tisk, 2009

Já si uvědomoval handicap toho, co mají grafici a ilustrátoři vlastní, že jsou majiteli železných zadků. To znamená trpělivost věnovat se jedné věci s velkou pečlivostí a po kouscích ji neustále vylepšovat. No, a z toho já úplně rostu. Já jedu uzrálou ideu okamžitě a do úplného vítězství právě teď a tady. V následujícím čase už jenom koriguji detaily. Příprava - jízda veliká - hotovo a jede se dál. Tak asi takhle to se mnou je.

Pro tvorbu exlibris používáte počítačovou grafiku. Jaký je Váš názor na tuto novou grafickou techniku z hlediska originality a také z hlediska trvanlivosti tisků v porovnání s klasickými grafickými technikami?

Z hlediska originality s počítačovou grafikou nemám problém. Je to stejná ruční a intenzivní duševní práce jako u klasiky. Namazat tam jen tak něco pomocí programu a jeho aplikací já neumím. Ale kde už mám problém, tak to je výstup. Já těm PC tiskárnám nevěřím, co se týče světlostálosti, a pak že to není, co se barvy týče, poctivá hmota barvy. Je to inkoust a basta.

Ale pro exlibris, grafiku pro věčnou tmou uvnitř zavřené knihy, s tím problém nemám. To je pro mne dost trvalka a někdy z úspory času, který bych vydal u satinyrky, to od začátku do konce pojmu jako digistyl. Neuráží mne to.

U velkých grafik, které jsou nyní tak rozšířené, protože technologie na realizovaný tisk ušetří moc času, dřiny okolo lisu nebo tiskařského stroje a umazaných rukou, je mi kupujících tak trochu líto, protože kupují časovanou bombu ve smyslu vyšisování barev té oné grafiky vystavené dennímu světlu.

Zde já upřednostňuji PC práci jako originální podklad ke grafice s finálním výstupem pro klasickou technologii, třeba serigrafii. Protože, pro mě například, k tak čistým liniím v přírodě nedođeš, je má ruka oproti tomuto stroji nepřesná. A zde mi brilantní čistota imponuje a umím ji využít pro svou práci.

Jaká byla odezva na Vaši tvorbu exlibris? Chystáte se v ní pokračovat?

Vesměs pozitivní, pokračovat v ní budu a určitě se vynasnažím o ještě lepší realizaci tisků. Tato grafická kategorie je mi svou tak nějak tajnosnubností nebo jednoúčelovostí čím dál více sympatická. Zavřete knihu, vložte ji do knihovny a je po expozici.

Na otázky redaktora Knižní značky odpovídal akademický malíř Lukáš Bradáček,
Praha-Červený Újezd, říjen 2010

Lukáš Bradáček se narodil 18. 4. 1964 v Praze. Vystudoval Střední odbornou školu výtvarnou v Praze (1978-1982) a Vysokou školu uměleckoprůmyslovou v Praze (1982-1988). Věnuje se malbě, kresbě, grafice a tvorbě exlibris, navrhuje a realizuje vitraje a kovářské práce, vytváří sochy v kameni, dřevu a sklu a navrhuje exteriéry budov. Žije a pracuje v Praze. Má vlastní webové stránky: <http://www.bradacek.eu/>

VÁCHALOVA UNIKÁTNÍ EXLIBRIS

Jistě mi dáte za pravdu, že existuje minimum soupisů unikátních exlibris. Důvody jsou zřejmé. Unikátní exlibris je originální kresba umístěná většinou na předšádce nebo na rubu patitulu či titulního listu knihy. Méně obvyklá jsou ta, která byla nejdříve nakreslena, či dokonce namalována a poté vlepena do knihy. Jejich jedinečnost spočívá v tom, že jsou určena pro konkrétní knihu. Tomu odpovídá většinou i námět kresby, který pro jinou knihu nelze použít. Některá byla později reprodukována, a tím ztratila svoji vypovídací hodnotu, jako např. exlibris M. Alše. Autorů,

kteří takto tvořili, je nespočet. S nadsázkou lze říci, že vznikala od dob před vynalezením knihtisku až po současnost.

Unikátní exlibris existují pouze v jediném exempláři. Sběratelům a znalcům díla daného umělce nejsou většinou známa. O to více je nutné si cenit autorů, kteří se tomuto tématu věnovali, a tím i upřesňovali dílo daného umělce. Jmenujme výbornou publikaci doc. S. Vencla a D. Dreslerové: Cyril Bouda - Unikátní exlibris [1], kde je evidováno 36 knižních značek z knih Jany Turkové.

Tomuto tématu se věnoval legionář a major čsl. armády Jan Žižka (1896-1945) [2], který evidoval 50 unikátních exlibris Jana Konůpka. Řada z nich je rozložena na dvě či tři strany dvojlistu, vzniká tak dvojdílné, třídílné exlibris, které je vevázáno před titulem knihy.

Josef Váchal, kresba

Josef Váchal vytvořil odhadem desítky unikátních exlibris pro M. Helceleta, R. Klinkovského, A. Mackovou, manžele Paulusovy, J. Portmana, A. Sášku a řadu dalších. Mojmír Helcelet vytvořil bibliografii unikátních exlibris, která mu Váchal nakreslil. Profesor Josef Glivický (1903-1991) [3] vyjmenovává 11 knih, které Váchal sepsal, vytiskl a do nich nakreslil 13 exlibris.

Jako příspěvek k této tematice uvádím dvě Váchalova unikátní exlibris: Maurice de Guérin: Kentaur a bakchantka (Hanka Macková, signatura a v roce 1923) a Henri Barbusse: Oheň (A. Macková, signatura bez v roce 1923).

Pokud někdo vlastní Váchalovo unikátní exlibris nebo se touto tematikou zabývá, ať se mi, prosím, ozve. Můžeme se pokusit vytvořit základ soupisu unikátních Váchalových exlibris, který by bylo možno doplňovat.

Josef Váchal, kresba, 1923

[1] Vencl, S., Dreslerová, D.: Cyril Bouda. Unikátní exlibris. Nová tiskárna Pelhřimov s. r. o. 2009. Náklad 300 výtisků.

[2] Žižka, J.: Unikátní exlibris Jana Konůpka - knižní značky kreslené do soukromých a unikátních tisků i do jiných knih. Soukromý tisk 1940. Náklad 140 výtisků.

[3] Glivický, J.: Váchalova unikátní exlibris pro M. Helceleta. Zprávy SSPE, č. 2/3, 1979, s. 11-12.

POSLEDNÍ EXLIBRIS OLGY ČECHOVÉ

S grafičkou a malířkou Olgou Čechovou jsem byla dlouhá léta v písemném kontaktu. Vše začalo v době mého aktivního působení v KPVU – grafické sekci – v Brně. Tenkrát, po roce 1990, nám paní Olga vytvořila pěkný dřevoryt pro subskripci grafických listů. Naši členové mohli získávat její listy i prostřednictvím klubových aukcí a také od pana Rajmunda Zbořila z Vyškova, který její dřevoryty často tiskl.

Její dřevoryty s vánočními motivy, například Zjevení anděla pastýřům, Svátá rodina, Klanění tří králů a další (z roku 1971) se staly kmenovými grafikami mé sbírky betlémů. Jsou pojaty netradičně, zcela osobitě a přitom nic neztrácejí na působivosti.

Osobně jsem se s paní Olgou seznámila až na posmrtné výstavě obrazů jejího švagra, malíře Pavla Navrátila v brněnské galerii Aspekt. Tenkrát jsme spolu nechaly ujet několik trolejbusů na zastávce na Komenského náměstí. Procházely jsme se a povídaly si o současném umění. Naše názory se nelišily.

Olga Čechová se svým manželem Čestmírem Kafkou (1922–1988) patřila k významným manželským dvojicím ve výtvarném umění šedesátých let dvacátého století, jako byly: Šimotová – John, Fibichová – Preclík, Kmentová – Zoubek a další.

V totalitní době pracovala hlavně jako ilustrátorka dětských knih a časopisů (Sluníčko, Mateřídouška). Její obrázky pro děti byly živé, barevné a radostné. Pro své potěšení, blízké a přátele psala básně s duchovním prožitkem. Mnohokrát obdarovala své přátele i mne drobnou grafikou s dodatkem, že „na stáří dělá pořádek“. V poslední době měla jisté zdravotní potíže, špatně chodila, avšak bystrý duch ji neopouštěl.

Po svých 85. narozeninách mne pozvala k sobě domů s omluvou, kolika schody musím k ní vystoupat. Koncem října mne překvapila balíčkem, který obsahoval padesát exlibris – mědirytin. V průvodním dopise napsala: „Je to dar pro vás a moje rodné Brno, na které ráda vzpomínám a mám k němu složitý citový vztah.“ Současně se paní Olga zúčastnila kolektivní brněnské výstavy v Památníku Leoše Janáčka s názvem Interpretace partitur L. Janáčka. Ke ztvárnění si vybrala příznačně kvartet Listy důvěrné. Vytvořila dílo velmi působivé. Těšila jsem se, že jí udělám radost a z výstavy přivezu fotografie. Bohužel, 26. 11. 2010, v den vernisáže, oznámil kurá-

Olga Čechová, C4, 2010

tor Jiří Zahrádka všem přítomným, že Olga Čechová před dvěma dny nečekaně zemřela.

Promítla jsem si v duchu celý její život i spojení s rodným městem. Aniž to tušila, vytvořila pro Brno poslední svoje exlibris a připravila zde také svoji poslední výstavu. V Brně se uzavřel kruh její tvorby.

10. ledna 2011

Jarmila Janků

STOPY ČLOVĚKA

(29. 12. 2010 odešel na dalekou cestu Jan Čáha)

Každý člověk zanechává na tomto světě zřetelnou stopu. Některé jsou výrazné, hluboké, u vojevůdců plné krve, u malířů září barevnými tóny; architektonická díla lemují stopy významných stavitelů. Jiné jsou méně výrazné, sotva znatelné, ale často patří lidem, bez nichž by svět nebyl takový, jaký je. Jsou to lidé laskaví, pracovití, usměvaví, rozdávající radost a dobrou náladu.

K těm posledně jmenovaným patřil i Jan Čáha (*28. 5. 1930, †29. 12. 2010). Při vzpomínání si stále jasněji uvědomuji, že byl pro mne nejen kamarádem, ale i člověkem, který mi v době, kdy jsme kráčeli ke komunismu, schovával „pod pultem“ nedostatkové knihy. Jen si vzpomeňte: Knižní novinky, vyšel zajímavý titul – třeba Hrabal nebo Gardner - a před knihkupectvími stály fronty (jsme národ sečtělý, vzdělaný); už nejsou, hlásí prodavač, už nejsou a nebudou. Nemám rád fronty, a tak jsem zaskočil za Honzou, který kraloval v prodejně na Staroměstském náměstí, v tom krásně pomalovaném domě. Kývl hlavou, zašel dozadu a přinesl balíček. Já vím, bylo to nespravedlivé z mé strany, ale knihy jsem chtěl a Jan byl kamarád. Pro profesora Zdeňka Sklenáře mi sehnal deset kusů jeho vlastní monografie, která byla tehdy také nedostatkovým zbožím; ani slavný pan profesor jich nedostal tolik, kolik jich potřeboval pro své přátele. Když jsem monografie předával, usměvavý Zdeněk Sklenář měl takovou radost, že mi jednu podepsal dokonce třikrát i s věnování. Ještě ji mám schovanou!

Jan Čáha knihy miloval, prodával, zachraňoval před zničením a ukládal do deponitáře, který byl zdánlivě nekonečně prostorný. To byly knihy, ke kterým přibral drobnou grafiku – exlibris - a opět se stal sběratelem vášnivým; nejen sbíral, ale i pomáhal a radil začátečníkům, rád se setkával s tvůrci těch kouzelných lístečků a jeden umělec mu zvláště přirostl k srdci – byl to L. J. Kašpar, který mu nakreslil mnoho nádherných kreseb, tak jak se spolu setkávali a trávili společné večery.

V Říčanech spolupracoval s místním muzeem při realizaci zajímavé výstavy exlibris a od nově připravované výstavy s námětem Dona Quijota tak náhle odešel! Bude mi chybět jeho úsměv na valných hromadách i sjezdech sběratelů exlibris, kdy

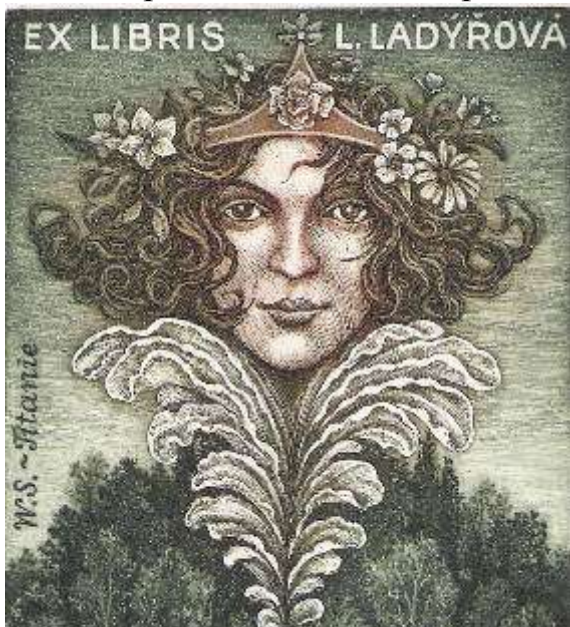
sedával u svého prodejního stolku a prodával běžné, ale často i velice vzácné listy sběratelům, aby peníze mohly putovat do pokladny spolku. Bude mi chybět i na výstavách, kde jsme si podali ruku a usmívali se na sebe; možná bude chybět i mnohému z vás a tak na něj vzpomínejme v dobrém, protože byl člověk laskavý, upřímný a čestný.

Stopa, která po Janu Čáhovi zůstala, je méně výrazná, ale plná dobrých skutků a lemovaná knihami, které se staly jeho osudem a provázely ho po celý život stejně jako ty drobné lístečky s nápisem „má kniha“.

Karel Žižkovský

ZEMŘELA LUDMILA LADÝŘOVÁ

Už nikdy se mi z telefonu neozve její hlas: „Řeháku, kdypak se už u mne stávíš? A nezapomeň sebou vzít všechno, co máš nového a co jsi vyměnil – těším se, že se na to podívám!“ Ano – v posledních letech své nemoci, kdy už se pohybovala

Petr Melan, C3+C5, 2003

velmi těžce, si takto nahrazovala možnost zúčastnit se našich pardubických schůzek a zejména valné hromady a sjezdu SSPE. Navštěvoval jsem ji já, navštěvovali ji i další moji pardubičtí kolegové sběratelé a navštěvovali jsme ji opravdu rádi. Radovali jsme se jejím nadšením při prohlížení exlibris a na ta, která ji zaujala nejvíce, jsme jí dávali typy, na koho se může obrátit pro písemnou (v jejím případě spíše telefonickou) výměnu. Odcházeli jsme vždycky s dobrým pocitem, že jsme jí udělali radost a že jsme se společně zaradovali nad našimi sbírkami. Známe to přece všichni, že sdílená radost je radost dvojnásobná!

Lídu Ladýřovou jsem poznal až jako sběratelku exlibris někdy v osmdesátých letech, když jsme se my, pardubičtí sběratelé, začali pravidelně scházet. Ačkoliv nás dělil určitý věkový rozdíl, její bezprostřednost a nadšení pro věc ho smazaly a našli jsme záhy společnou řeč - řeč umělecké grafiky. Malé formáty grafiky ji uchvátily a s nadšením se zapojovala do našich akcí, když jsme dávali dohromady naše „pardubické soubory“, ovšem pokud jí to finance dovolily. Její znalosti o autorech byly rozsáhlé a vycházely z jejího celoživotního zájmu o výtvarné umění, zejména o umělecké sklo. Při pohledu na stěny jejího bytu bylo poznat, že tu grafiku měla ráda mnohem dříve, než se stala sběratelkou. Postupně při rozhovorech s ní jsem se dozvídal o jejím milovaném povolání muzejní pracovnice a o jejím velkém dílu – sbírce uměleckého skla, kterou v pardubickém muzeu založila a rozvíjela. Více jak třicet let spravovala umělecko-řemeslné sbírky, často jezdila za sklářskými výtvarníky a vybírala z jejich děl exponáty pro pardubické muzeum. Tuto její práci ocenil dlouholetý ředitel Východočeského muzea František Šebek v článku

Smutná zpráva (Pardubický deník 14. 1. 2011), který zde napsal: „Stejně tak jasno-zřivě, jak založila a vedla sbírku uměleckého skla, položila i základy muzejní sbírky dětské hračky. Také tou (doplněnou o novější akvizice) se mohou dnes těšit návštěvníci zámku v samostatné expozici.“

Když byla Ludmila Ladýřová na odpočinku, své znalosti a získané informace ukládala do článků o pardubických výtvarnících, tiskařích a dalších osobnostech regionu. Rejstřík jejích vědomostí byl opravdu široký; napsala také seriál o křesťanských patronech jednotlivých řemesel a činností. Tyto články psala občas ve spolupráci se svým manželem Ivanem Ladýřem a publikovala je v Pochodni a později v Pardubickém deníku. A nemohu zapomenout na další její velkou lásku – Vánoce, vánoční zvyky a obyčeje, vánoční výzdobu a betlémy. O tom napsala knihu *České Vánoce od Martina do Tří králů*, kterou v roce 2005 vydalo nakladatelství Helios již ve druhém vydání s ilustracemi Jiřího Škopka.

Lída Ladýřová zemřela 9. ledna 2011 ve věku nedožitých sedmdesáti osmi let. Bude chybět rodině, bude chybět sklářům a pardubické sbírce skla, bude chybět čtenářům a také nám sběratelům. Jsem ale přesvědčen, že my, sběratelé exlibris, si často na ni vzpomene, vždyť pěkných exlibris se jménem Ludmila Ladýřová, nebo jen iniciálami L. L., od řady předních grafiků koluje mezi námi sběrateli opravdu dost.

Naši únorovou sběratelskou schůzku jsme věnovali vzpomínce na Lídu. Sešli jsme se ve Východočeském muzeu v expozici skla. Sbírkou nás provedl a na Lídu zavzpomínal její následovník – současný správce umělecko-řemeslných sbírek Mgr. Ivo Křen, jinak též skvělý grafik a člen SČUG Hollar. Bylo skvělé poslechnout si přednášku zasvěceného odborníka a seznámit se s mnoha souvislostmi vývoje českého skla ve světovém kontextu.

Po skončení prohlídky jsme se přesunuli do naší klubovny, kde se k nám připojili ti, kteří nestihli expozici skla. Jaroslav Horáček nám pustil Lídiny oblíbené country skladby a připravil pro nás prohlídku exlibris a novoročenek, které Lída posílala a vyměňovala. A bylo co prohlížet, vždyť šlo o autory jako G. Alexandrov, K. Beneš, J. Bouda, E. Hašková, J. Cheben, J. Istler, K. Kalinovich, H. Kisza, M. Komáček, I. Křen, O. Kulháněk, M. Manojlín, P. Melan, J. Pileček, M. Richterová, J. Škopek a K. Vavrová.

Zdeněk Řehák

ZEMŘEL ING. JAN PINC

Nejstarší člen našeho spolku a nejstarší muž ze sedmé městské části Prahy Ing. Jan Pinc ještě oslavil 8. prosince 2010 své 104. narozeniny v Domově sv. Karla Bormejského v Řepích, avšak již 2. 1. 2011 zde zemřel.

Ing. Jan Pinc se narodil 8. 12. 1906 v Lišově u Českých Budějovic. Vystudoval Střední lesnickou školu v Písku. První zaměstnání získal na arcibiskupském statku v Týně nad Vltavou. Při zaměstnání vystudoval Vysokou školu zemědělského a lesního inženýrství při ČVUT v Praze. Ke konci studia přešel na ústřední ředitelství arcibiskupských statků v Praze, kde zůstal zaměstnán po absolutoriu až do konce 2. světové války. Pak krátce pracoval na lesní správě v Jáchymově a později v Praze.

Byl nespravedlivě obviněn ze špionáže spolu s celou jáchymovskou skupinou a odsouzen na 7 let. Trest si odpykával v Banské Bystrici na stavbě cementárny, kde byl stavbyvedoucím. Po propuštění pracoval v Praze u Středočeských dřevařských závodů; zabýval se melioracemi. Na konci své profesní kariery pracoval v Ústavu pro vědecké soustavy hospodaření v Praze. Zájem o historii a umění ho přivedl ke sbírání starých tisků, grafiky a exlibris. Členem SSPE se stal v roce 1977; tehdy mu bylo již 71 let, a členem byl 33 let; obdivuhodné. Ve své přihlášce uvedl, že sbírá exlibris Jaroslava Vojny.

Životní osudy a výborná paměť Ing. Jana Pince i v posledních letech života daly podnět ke vzniku několika zajímavých článků v tisku, které nalezneme prostřednictvím vyhledávače na internetu. Vskutku stojí za přečtení a zamyšlení.

Jan Langhammer

ZEMŘEL JINDŘICH NOVÁK

Dne 26. ledna 2011 se uzavřela životní pouť Jindřicha Nováka, malíře, propagačního grafika, ilustrátora, grafika a tvůrce mnoha exlibris. Narodil se 18. 8. 1923 v Praze. V letech 1941-1942 absolvoval Rotterovu školu v Praze. Poetický, až úsměvný pohled na lidské hemžení prostupuje jeho malířské a grafické dílo. Humor pak zcela ovládl jeho nespočetná exlibris, která tvořil pro své potěšení a pro své nejbližší. Jejich počet se blíží pěti stům. Za exlibris získal několik mezinárodních ocenění v sousedním Polsku.

V signatuře používal, pro odlišení od ostatních Nováků – výtvarníků, písmeno J doplněné o parapíčko. Při tvorbě grafických listů a exlibris dával přednost technikám leptu a litografie. Jeho tvorba nese typické rysy toho nejlepšího z českého výtvarného umění. Členem SSPE se J. Novák stal v roce 1980. K osmdesátým narozeninám mu napsala jeho paní Taťána Štěpánová pěkný článek do ankety jubilentů pro Sborník pro exlibris a drobnou grafiku 2003. V roce 2007 vyšel katalogový list Jindřicha Nováka, jehož autorem je Josef Lhota.

Jan Langhammer

Jindřich Novák, L1, 1966

VÝSTAVA JAROSLAVA HOŘÁNKA V CHRUDIMI

Kabinet ex libris PNP v Praze uspořádal v Nové výstavní síni v Chrudimi výstavu z výběru díla Jaroslava Hořánka (1925-1995) v době od 10. února do 10. dubna 2011. Výstava byla uspořádána z darů akademické sochařky Evy Hořánkové sbírkovému fondu PNP v Praze a ze zápůjček rodiny. Slavnostní zahájení se uskutečnilo za přítomnosti členů rodiny ve středu 9. února 2011 v 17 hodin. Výstavu uvedl prof.

František Dvořák. V hudebním programu vystoupili žáci akordeonového oddělení Základní umělecké školy v Chrudimi.

Vystavena byla především volná grafická tvorba, převážně serigrafie, a tušové kolorované kresby. Doplněk tvořily nám dobře známá exlibris a novoročenky. Osobnost J. Hořánka přiblížily jeho fotografie v ateliéru a fotografie výtvarných a kulturních přátel a rovněž kolegů z Grafičanky.

Významné grafické a malířské dílo Jaroslava Hořánka stojí v dnešní době trochu stranou zájmu sběratelů, galeristů a milovníků výtvarného umění. Dokonce se dá říci, že kulturní veřejnost je v hodnocení díla Jaroslava Hořánka rozdělena na dvě ostře vyhraněné skupiny: na skupinu obdivovatelů a milovníků jeho díla a na skupinu sběratelů a galeristů, kteří dílo Jaroslava Hořánka odmítají. Prof. František Dvořák k tomu v úvodu katalogu výstavy říká: „Setkání s dílem Jaroslava Hořánka nemělo by zůstat jen jako připomínka malíře, grafika a uměleckého pedagoga, který naši kulturní sféru opustil před patnácti lety, ale uvítáme, když se stane výzvou k novému zhodnocení jeho historického přínosu našemu výtvarnému umění.“

V nezávislé volné grafické tvorbě upřednostňoval J. Hořánek v 60. a 70. letech minulého století abstraktní tvorbu, která souzní s uměním informelu. Tmavý tisk z hloubky doplňoval pomocí akvarelu barevnými terči. V dalších letech, zejména při využívání serigrafie, začíná více uplatňovat v kompozici grafických listů barvu a z původně beztvare kresby přechází na geometrické tvary a především na bizarní postavy šokující svými gesty a výrazem. Lze ovšem nalézt také lyricky laděné listy provedené v měkkých pastelových barvách, které tvoří protiklad k expresivním postavám ve studených barvách. Základem serigrafického listu je vždy černá konturní kresba vyplněná barevnými, částečně se překrývajícími plochami. Různě volené barvy umožňují vznik na prvý pohled naprosto odlišných grafických listů a teprve porovnání konturních kreseb nás vyvede z omylu. Soubor volné grafické tvorby J. Hořánka obsahuje více než 300 položek. Soubory grafických listů J. Hořánka jsou uloženy v grafických sbírkách Národní galerie v Praze a Památníku národního písemnictví v Praze. Soubory exlibris a novoročenek jsou ve sbírkách Knihovny Národního muzea v Praze, Uměleckoprůmyslového muzea v Praze a Kabinetu exlibris PNP v Chrudimi.

Jaroslav Hořánek, SI/3, 1991

Jan Langhammer

O NAŠICH UMĚLCÍCH JINDE

Loni vyšel již dvanáctý svazek nové řady portugalského sborníku o současných tvůrcích exlibris *Contemporary International Ex-libris Artists* (viz Knižní značka 2/2005, s. 42 a článek na str. 9 tohoto čísla). Vydal jej Artur Mario da Mota Miranda. Podle líčení dnešní situace jeho autorem není vyloučeno, že nebude poslední.

Jsou v něm statě o dvou našich umělcích. O Evě Haškové a Janu Černošovi. Autor textu o **Evě Haškové**, Bohuslav Holý, začíná citátem z Goetha – „Co bylo stvořeno vytrvalou prací a duchem, musí být uchováváno umem a pílí v dnešních dnech.“ Šestatřicetiletý Goethe to řekl v Benátkách v roce 1786. Nadšený tím, co tam uviděl.

Krásné předznamenání ladící s tvorbou paní Haškové. Nejdříve u ní Holý zdůrazňuje schopnost zachytit „křehkost pomíjivých jevů života“. Hodnotí její „vynikající virtuózní kresbu“ a vidí její grafiku jako „zčásti vážnou, zčásti veselou s milým humorem a jemnou ironií“. V této souvislosti tam vsouvá neopomenutelnou potřebu rozlišovat v umění mezi tím, co je dobré a co špatné, jaké je poslání současného umění, jak plní obrannou a sebezáchovnou úlohu a že „krása dělá náš život v tomto světě jistější a pevně zakotvený“. A odtud přirozeně přechází zpět k dílu Evy Haškové, která „popisuje život a skutečné věci nesnadně uchopitelné“, a že to není „nic módního, nic vycházejícího z rozumové kalkulace a pro chvilkovou spotřebu“. O paní Haškové dále mluví jako o ctitelce tradičních hodnot a svůj článek uzavírá, že „nám nezbyvá než obdivovat bohatství její inspirace, citovou krásu, která z jejího díla vyzářuje, a dokonalou znalost řemesla“. Je to krátký, ale dokonale výstižný text. Doplněn je životopisem Evy Haškové.

Stat' o **Janu Černošovi** má ve sborníku méně obvyklé pojetí. Je napsána samotným autorem! Vyjadřuje v něm své umělecké krédo! Učinil tak v rozsáhlejší míře již v loňské Knižní značce 2/2010, s. 44, a tak stačí se zde omezit jen na toto sdělení.

K úmrtí **Petra Melana** (15. května 2009) vyšel v *L'Ex-Libris Français* (N° 252 & 253, 2009, s. 979) článek z pera Jacquese Pierra. Autor se v úvodu ptá – „Proč musí nejdříve někdo zemřít, abychom začali oceňovat jeho umění? Činíme tak teprve, když nám schází a kdy již od něho další krásu neuvidíme.“ Popisuje jeho zálibu v gotických katedrálách i obdiv k ženě. K jeho Múze, manželce Daně. A mnoho jiného. Jacques Pierre zřejmě navštěvoval Prahu a zmiňuje jak její „šedá, olověná“ léta, tak její rozkvět pozdější. Podle něj však pro Petra Melana zase s jinými stinnými stránkami, takže z ní prchl do Slavíků u Králova Dvora. „Sbohem, a díky za všechnu tu poskytnutou krásu!“ píše na závěr. K článku je 14 reprodukcí Melanových exlibris.

Ve švýcarském čtvrtletníku *SELC-Express* (číslo 81, září 2010, s. 15) je článek napsaný příznivcem českého exlibris Josefem Burchem o **Adolfu Bornovi**, doplněný dvěma ukázkami jeho exlibris. Napsaný je k Bornovým osmdesátinám. Je čistě životopisný, s údaji získanými autorem na internetu. Navíc je tam připomenuto, že Born vícekrát ve Švýcarsku vystavoval.

Josef Chalupský

17. ROČNÍK SOUTĚŽE GRAFIKA ROKU 2010

16. ROČNÍK CENY VLADIMÍRA BOUDNÍKA

Ve čtyřech kategoriích soutěže Grafika roku 2010 rozhodly poroty takto:

A. Grafické listy větší než A4 (velikost není omezena)

Cenu získal Šimon BREJCHA za grafiku Chaos, provedenou vlastní technikou, rozměry 158 x 156 cm. Šimon Brejcha se narodil 2. 10. 1963 v Karlových Varech a je absolventem Pedagogické fakulty UK v Praze (1985-1994).

B. Malé formáty do rozměru A4

Cenu získala Šárka TRČKOVÁ za hlubotisk, polymer Chytání, rozměry 18 x 28 cm. Šárka Trčková se narodila 28. 9. 1965 v Plzni a je absolventkou AVU v Praze (1986-1992).

C. Studentské práce

Cenu získal Ondřej JIRÁSKA za serigrafii Matka, rozměry 100 x 70 cm. Ondřej Jiráskas se narodil 29. 10. 1987 a studuje na Univerzitě Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem.

D. Autorské knihy s použitím grafických prvků a technologií

Cenu získal Jan MĚŘIČKA za autorskou knihu Špitál, provedenou serografií, rozměry 25 x 60 cm.

Byla udělena ještě řada další cen, souvisejících čestných uznání a nominací.

Podle seznamu vystavených prací byly do soutěže přijaty práce následujících členů SSPE: P. Hampla, M. Králové, M. Manojlína, V. Matoušové, J. Nováka a M. Pošvice; tedy opět méně než v předchozích ročnících. Do soutěže Grafika roku 2010 bylo přihlášeno 298 děl, pro výstavu jich bylo vybráno 175.

Cenu V. Boudníka za rok 2010 získal František Hodonský, který zde vystavoval barevné dřevořezy velkých rozměrů a také vybarvené matrice k těmto dřevořezům. František Hodonský se narodil 19. 2. 1945 v Moravském Písku, absolvoval AVU v Praze v roce 1969 (prof. F. Jiroudek), v letech 1990-1997 byl profesorem krajinářské a figurální malby na AVU v Praze a od roku 1998 je profesorem na Akademii umění v Banské Bystrici.

Jan Langhammer

29. ŽEŇ ČESKÉHO A SLOVENSKÉHO EXLIBRIS

Trochu se zpožděním (nikdo o přehlídce nenapsal) se vracím k loňské výstavě v Galerii na mostě Farmaceutické fakulty UK v Hradci Králové, která se konala 17. 5 až 11. 6. 2010. V úvodu akademická malířka Blanka Votavová píše, že se tato přehlídka koná každoročně nepřetržitě od roku 1982. Vznikla v době komunistické totality, přežila rozdělení Československa a trvá i při současných ekonomicky hubených letech. Je to pravda, ale ze Slovenska se přehlídky vloni zúčastnili pouze dva výtvarníci Dušan Grečner a Oto Lupták, když mezi Slováky nezahrnu Češku B. Votavovou. Trochu málo, snad. Také celkový počet účastníků klesl; předloni 77, loni 59. Mimo světlyh výjimek se přehlídky nezúčastňují špičkoví grafici. Naproti tomu zde mají

příležitost představit veřejnosti a sběratelům svoje exlibris začínající mladí umělci a studenti.

Těžko hodnotit tvorbu autorů. Přehlídka nemá vítěze ani poražené. Snad tedy pouze můj soukromý názor. Mezi mladými jasně „ční“ Jan Černoš (1982) a mezi staršími udivují svojí trvalou kvalitní tvorbou Alena Antonová, Karel Beneš, Jiří Bouda, Dana Jandová, Nad'a Synecká a Blanka Votavová. Důkazem toho, že také na počítači lze vytvářet umělecky hodnotná exlibris jsou práce Karla Tichého a Lukáše Bradáčka. Z hlediska funkčnosti, tj. jejich vhodnosti pro označení majitele knih, a umělecké hodnoty vyzdvihují práce Josefa Hošny (1926), Boženy Kjulleněnové-Dvořákové (1944), Vladimíra Pechara (1931) a Antonína Pršaly (1927). V mém hodnocení tedy vítězí s rozdílem třídy, co do počtu, starší generace výtvarníků. No, snad se mýlím a není to tak zlé.

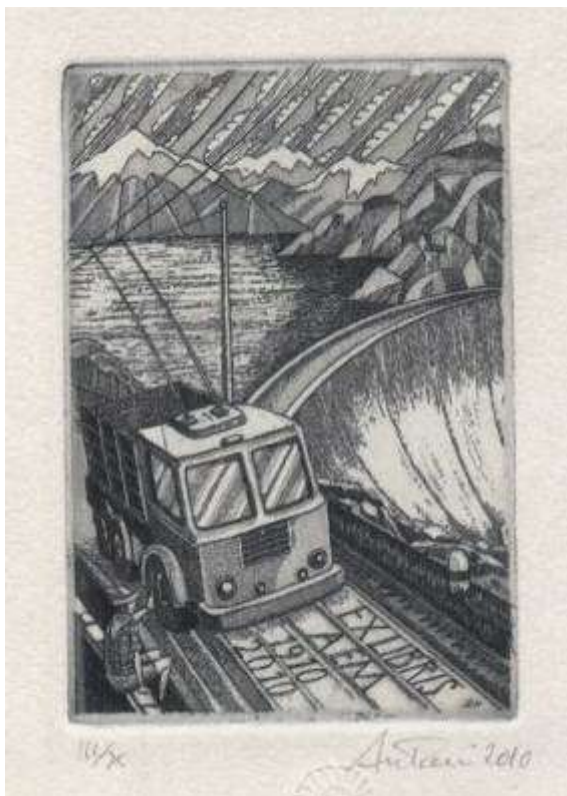
Přehlídce přeji do dalších let účast mladých talentovaných tvůrců exlibris a alespoň tu trochu finančních prostředků nutných pro vydání CD nebo katalogu. Děkuji pořadatelům z Hradce Králové, členům SSPE, a zejména paní Mgr. Ladislavě Valáškové, Ph.D. za konání těchto každoročních přehlídek tvorby exlibris.

Jan Langhammer

ITALSKÁ SOUTĚŽ AEM

Velká část mezinárodních exlibristických soutěží je vypisována k různým výročním slavných osob či rodáků, historických událostí, měst a krajů nebo univerzit a podobných institucí. Zpravidla tedy na náměty, které mohou umělce inspirovat k tvorbě. V loňském roce přišla společnost AEM neboli Azienda Elettrica Municipale v Miláně, česky Městský elektrický podnik, s něčím neobvyklým. Slavila 100. výročí svého založení a byla pyšná na to, že stála u zrodu mnoha technických vymožeností a novinek nejen v oblasti elektrifikace (pouliční osvětlení v Miláně, ale i v Sankt-Petěrburgu!), ale také v získávání elektrické energie z vodních zdrojů výstavbou přehrad a zaváděním turbin, budováním kanálů, výstavbou rozvodných sítí atd. Vůbec s celou tou technologií získávající a distribuující energii.

Protože je to společnost bohatá, rozesílala s pozvánkami do soutěže i brožurku s četným obrazovým materiálem, včetně soupisu všech těch zařízení a míst, která by se mohla zobrazit. Výčet všeho jim vyšel téměř na „Á čtyřku“. Co mohlo být na této soutěži přitažlivé? A přece 219 účastníků z 35 zemí není číslo zanedbatelné. Pravda je, že i první

Ettore Antonini, C3+C5, 2010

ceny vypsané pro dvě grafické techniky, a to dřevoryt a chalkografii (vše do kovu, viz Knižní značka 4/2006, s. 119) byly poměrně vysoké: 1500 euro a další o něco méně.

Kromě přirozeně mocné účasti italské (109) se tentokrát dobře uplatnili v dřevorytu Argentinci (25). Od nás obeslali soutěž tři výtvarníci: Petr Brátka z Tábora, Vladimír Hadomský z Mostu a Jiří Neuwirt z Ostravy. I v této malé účastnické skupince s úspěchem!

Petr Brátka získal druhou cenu ve zvláštní kategorii Ceny speciální – vystižení historie AEM v souboru pěti exlibris. Provedl je v linorytu. První místo tu získal Ital Ettore Antonini. Protože vítězové dalších kategorií jsou vesměs méně známí výtvarníci, vyjmenujme jen vítěze – v dřevorytu to byla Italka Stefania Semolini, v chalkografii Ital Pietro Paolo Tarasco. Rozdáno bylo 39 čestných uznání.

Oficiálně byla v záhlaví soutěže uvedena Nadace AEM a jejím spiritus agens byl pan Gian Carlo Torre. Jako exlibrista přišel zřejmě s myšlenkou oslavit výročí také tímto neočekávaným způsobem. Pořadatelé vydali nákladný katalog srovnatelný s nějakým monografickým katalogem výstavním. Úroveň zaslaných exlibris byla rozmanitá. Jak jinak.

Josef Chalupský

STATISTICKÉ ÚDAJE O ČLENECH SSPE K 1. 1. 2011

Individuálních členů je 416 (379 z Česka, 8 ze Slovenska a 29 z ostatních zemí). Počet individuálních členů se snížil o 17 členů. Spolek má 17 čestných členů. Členy spolku je 75 výtvarníků.

Průměrný dovršený věk členů v roce 2010 byl 63,1 let (18-30 let 5, 31-40 let 18, 41-50 let 48, 51-60 let 107, 61-70 let 108, 71-80 let 83, 81-90 let 41 a 91-104 let 4). Průměrný věk se oproti předchozímu roku zvýšil.

K 31. 12. 2010 bylo zrušeno členství 13 členů pro nezaplacení členských příspěvků. Na základě vlastní žádosti bylo zrušeno členství 7 členů.

V roce 2010 zemřelo devět našich členů: Jan Čáha z Říčana, akademická malířka Olga Čechová z Prahy, Ernst Deeken z Altenlotheimu, Viktor Chrenko z Hlohovce, Arnošt Kačena z Mostu, Jiří Karlec z Prahy, Vladimír Mikule z Lomnice nad Popelkou, Eduard Šmejkal z Prahy a Ing. Hana Študentová z Olomouce. V průběhu roku 2010 do spolku vstoupilo 23 nových členů.

Rozdělení individuálních členů podle měst (4 a více členů): Bratislava 6, Brno 12, Hluboká nad Vltavou 4, Hradec Králové 11, Chrudim 6, Karlovy Vary 4, Kladno 5, Liberec 8, Moravská Třebová 8, Olomouc 7, Ostrava 9, Pardubice 11, Plzeň 7, Praha 129, Prostějov 6, Přerov 6, Trutnov 4, Týn nad Vltavou 5 a Uherské Hradiště 5.

Kolektivních členů je 34; 19 českých a 15 z ciziny (19 platících a 15 za reciproční výměnu časopisů).

Členská evidence je vedena na základě informací od členů SSPE nebo jejich rodinných příslušníků. Součástí evidence jsou rovněž členská čísla a adresy členů pro rozesílání tiskovin a písemný styk. Správné adresy členů jsou důležité pro bezchybné

doručování zásilek. Zejména musí být správné poštovní směrovací číslo a název pošty včetně jejího čísla.

Při dovršení 50, 55, 60, 65, 70, 75, 80, 85, 90, 95 a 100 let věku zasílá výbor SSPE těmto členům blahopřání s hodnotným grafickým listem.

Členskou evidenci komplikují pozdní platby členských příspěvků. Žádáme všechny členy, aby členský příspěvek uhradili nejpozději do poloviny roku.

Jan Langhammer

PUBLIKACE

Vladimír Suchánek: Ex graphicis, Gallery Praha 2009, 344 str., 14x21,5 cm. Cena neuvedena, ale v průměru je na internetu za 700-800 Kč a v Galerii Hollar za 650 Kč, ISBN 978-80-86990-78-1

Hned v úvodu zaujmou řádky Blanky Stehlíkové: *„Barevné litografie Vladimíra Suchánka otevírají svět nazíraný clonou snů o skutečnosti a skutečnosti promítané do snu. Dráždí dvojznačností a nostalgii vyvěrající z nejistých perspektiv lidské bytosti sevřené bludištěm všudypřítomné dočasnosti. Umělcův postoj neovlivnily teoretické postuláty, ale osobní zkušenost člověka, hledajícího v tvůrčím procesu opodstatnění vlastní existence i její elementární přesah.“*

A v tomto duchu jsou v knize Suchánkovy citace. Úžasně vyjádřená jakási kréda. Alespoň ukázku: *„V každém uměleckém díle musí zůstat ukryto něco nevysloveného. Něco, co si domýšlíme srdcem či hlavou, kousek tajemství. Sám sobě nedokážu leccos z mého projevu zdůvodnit.“* A ještě popis dneška: *„Současné grafické umění se jen stěží brání chaosu, vzniklému ztrátou hodnotových měřítek. Je na umělcích, aby v této nepřehledné situaci hledali a našli pevné místo.“* Z jeho tvorby je zřejmé, že se mu to daří.

Kniha je rozdělená do kapitol: Grafické začátky, Barevné litografie, Portrétní grafiky, Bibliofilie, Větší litografie, Exlibris a Novoročenky. Úvodní „životopis“ se jen lehce dotýká základních momentů z mládí. Jinak sleduje hlavně Suchánkuv vývoj umělecký. V knize jsou reprodukce 143 exlibris (z celkově 359 položek). Úplný soupis exlibris od roku 1951 do roku 1989 je od Karla Frona a od roku 1990 do roku 2008 od Milana Humplíka. Týž zpracoval soupis majitelů exlibris. V knize je přehled výstav, zastoupení ve sbírkách a rejstřík.

Kniha je v jednotlivých částech uspořádaná chronologicky a je pojatá na výsost komorně. Bílé texty na černém pozadí pak dobře zapadají do celkového ladění knihy.

Adolf Born. Autobornografie, Slovart Praha 2010, 392 str., 34x29 cm, hmotnost 3,3 kg, cena 1990 Kč, ISBN 978-80-7391-363-2

Kniha Adolfa Borna je pojatá odlišně. V jednotlivých částech také chronologicky, ale je rozčleněná do více částí a podčástí, které zde nelze uvádět. Snad hlavními kapitolami či nadčástmi jsou: *Dějepisné úlety aneb jak rozumět dnešku*, *Malovaný zeměpis aneb jak rozumět světu* a *Hodina přírodopisu aneb jako rozumět sobě*.

To slůvko „aneb“ spojuje všechna záhlaví i u podčástí. Již z názvů je zřejmé, že v nich budou ukázky všech těch četných autorových obrazů zdůrazněných v kapitole *Ilustrace aneb moje vášeň*. Také *Kreslený humor aneb bornografie* s těmi vdavek-

chtivými ženami a potom panovačnými manželkami, včetně pak slečen na lůžku. K tomu *Animovaný film aneb moje láska* s Machem a Šebestovou a dalšími. Vedle známkové tvorby je pro nás zvláště zajímavá část *Pfa exlibris aneb mí přátelé mi rozumějí*. Je v ní pět novoročenek a sedm knižních značek. Velká část je věnována životopisu autora. Nejprve v části *Z mého ateliéru aneb moje nejmilejší místa* a potom v části *Kalendárium aneb životaběh Adolfa Borna* s četnými fotografiemi z různých fází života, se vzpomínkovými vstupy autora a s postřehy jiných o něm. Připomenuto je období spolupráce s Oldřichem Jelínkem a kreslení pro DIKOBRAZ. Born a Jelínek měli stejný výtvarný styl. (Jelínek začátkem osmdesátých let emigroval do Německa.) Sepsány jsou tam rovněž výstavy a získaná ocenění.

Při dnešní vysoké úrovni typografického zpracování si vlastnictvím těchto dvou knih pořídíme jakési sbírky prací Vladimíra Suchánka a Adolfa Borna. Nemusí vadit, že jsou to „jen“ reprodukce a ne originály. Při dokonalosti reprodukčního tisku se každý může stejně dobře těšit z jejich krásy. A navíc jsou texty souběžně přeložené do angličtiny, takže knihy mohou sloužit jako vhodný dárek pro přátele v zahraničí.

Josef Chalupský

Bibliofile Ochoty prezentuja, Warszawa 2010

Katalog 114. výstavy ve Varšavské Galerii exlibris, ve Všeobecné knihovně okresu Ochota ve Varšavě. Vydavatel: Urząd Dzielniczy Ochota m. st. Warszawy. ISBN 978-83-931459-0-4. Formát A5, 32 stran, barevný tisk.

Katalog obsahuje sběratelská vyznání šesti bibliofilů – důchodců z varšavského okresu Ochota a ukázky vystavených předmětů z jejich sběratelských zájmů. Ryszard Bandosz – železnice (medaile, jízdenky, exlibris); Mieczysław Bieleń – bibliofilie; Barbara Klein-Szynańska – exlibris, grafika; Andrzej Pasikowski – etikety, znaky; Andrzej Skrzypczak – opěrky knih, exlibris, medaile; Jan Straus – historické náboženské knihy, sošky svatých.

Lgh

A. Bartowski, X2, 1968

ČASOPISY

EXLIBRIS ABOENSIS, č. 72, 4/2010, Finsko

Rozsáhlý článek s množstvím fotografií je věnován kongresu FISAE v Istanbulu. Antti Nieminen (1924-2007), finský malíř a grafik, tvořil surrealistická díla plná fantazie. Jsou reprodukována exlibris autorů, kteří obdrželi v Istanbulu zvláštní cenu. Je pojednáno o exlibris finského polního maršála Mannerheima. Motivy z detektivního pátrání Sherlocka Holmese, literární postavy vytvořené A. C. Doylem jsou častým motivem exlibris, jejichž soupis zpracoval W. E. Butler (knižní vydání 1992).

EXLIBRIS ABOENSIS, č. 73, 1/2011, Finsko

Je vzpomenut výtvarník Eric O. W. Ehrström (1881-1934), tvůrce exlibris a poštovních známek. Jsou zveřejněny propozice soutěže v tvorbě exlibris ke kongresu FISAE

ve Finsku v roce 2012. Sběratel exlibris a medailér Kalevi Aalto oslavil 80. narozeniny. Zpěvák Georg Malmstén (1902-1981) vlastnil exlibris, která vytvořil Hugo Hiibus v roce 1978. O svých exlibris píše: L. Lethinen, O. Arvola a E. M. Närhi. Kapitoly o obraně: letectví, piloti a jejich exlibris. Exlibris vyměněná v Turecku (také exlibris od J. Dudka a V. Cinybulka). Exlibris s tématem tance.

Exlibriswereld č.4/2010, Nederlandse Vereniging voor Exlibris en andere Kleingrafiek

Exlibris s motivem jednorožce je věnován rozsáhlý článek. Další článek se vrací do dění kongresu FISAE v Istanbulu. Sportovním motivům na exlibris se věnuje článek Joseho van Waterschoota. Přílohou časopisu je brožurka Mytologie v exlibris, kterou napsal P. A. Burggraaf; české autory reprezentují: V. Suchánek, B. Brankov, K. Beneš, Z. Mézl a P. Hampl.

Exlibrisuutiset, č. 122 (2010), Finsko

Tradiční podzimní seminář finské exlibristické společnosti se konal v Kouvola v městské knihovně. Helmiriitta Honkanen vytvořila exlibris pro Päikkiho Priha, návrháře kostelních textilií. Helsinský knižní veletrh doprovázely výstavy exlibris. Je komentován kongres FISAE v Istanbulu. Niklas Bengtsson upozorňuje na převažující erotická až pornografická exlibris na výstavách v Istanbulu, z nichž mnohá byla oceněna a nominována. A. M. da Mota Miranda daroval Finské národní knihovně knihy (encyklopedie), kde jsou uvedeni finští výtvarníci.

KISGRAFIKA, 2010/4

V nizozemském Neunen bylo otevřeno nové muzeum van Gogha VINCENTRE. Při příležitosti vernisáže byla vystavena exlibris připomínající umělce a jeho dílo. Při příležitosti 99. narozenin grafičky Mártý Kopaszové bylo vystaveno její dílo v knihovně Somogyi v Szegedu; článek obsahuje životopis autorky. Dr. K. Aniszi přednesl přednášku o kráse v umění; reprodukováno exlibris J. Dudka. László Feszt junior představil své grafické práce v Székesfehérváru. Před 110 lety se narodil grafik Károly Sterbenz. Robert König obdržel cenu Mistr M. S. Malíř a grafik László Lázár Nagy se stal čestným občanem města Cegléd.

L'EX-LIBRIS français, N° 256 & 257, 2010

Časopis obsahuje soupis exlibris Ernesta Hubera (1910-2006) včetně jejich barevného zobrazení v abecedním pořadí majitelů, provedených v dřevořezu a dřevorytu. Celkem je v soupisu 154 exlibris. Krátké nekrology: Pierre Roller, Henri Ducroux a německý grafik Heinrich Preuß. Je zveřejněn rozpočet spolku. Jsou představeni tvůrci exlibris: Monique Boll-Andlauer (1942), Gilles Erny, Liliana Esteban (1959), Frédéric Kuhlmann. Pod úvodním článkem je novoročenka od P. Hlavatého pro presidenta a redaktora J. F. Chassainga.

Mitteilungen der Deutschen Exlibris-Gesellschaft č. 3/2010

Při identifikaci knih, zabavených v Německu a v okupovaných zemích nacisty, pomáhají vlepená exlibris, jejichž autor a majitel je však v mnoha případech již neznámý. Členové DEG pomáhají při jejich určování a tím k navrácení knih z německých knihoven potomkům původních majitelů. Hans Schmandt (1920-1993), německý malíř, kreslíř, sochař a grafik, vytvářel dřevorytová exlibris. Ruský grafik Viktor Kobzev (1957) byl původně důstojníkem na ruské nukleární ponorce. Vytváří exlibris techni-

kou leptu, někdy v kombinaci s akvatintou; žije v Sankt-Petěrburgu a v Praze. Guido Kisch (1889-1985), historik práva, pocházel z pražské židovské rodiny; exlibris pro něho vytvořil bratr Bruno Kisch. Světovému kongresu v Istanbulu je věnován článek Gernota Bluma. V krátkých článkách jsou představeni následující tvůrci exlibris: Michelle Hothum (1964), Hermann Naumann (1930), Therese Schulte (1975) a Frank Wahle (1963). V časopise jsou reprodukována exlibris J. Váchala, K. Musila, L. Bednárika a Evy Natus-Šalamounové.

Mitteilungen der Österreichischen Exlibris-Gesellschaft, č. 3/2010

Je přestaven rakouský výtvarník Georg Koenigstein (1937), který vytvořil deset exlibris. Články H. R. Scheffera jsou věnovány kongresu FISAE v Istanbulu a sjezdu SSPE v Hradci Králové. Vyšla ročenka ÖEG (66 svazek) s článkem K. Žižkovského o exlibris J. Pilečka a článkem J. Herrleina o exlibris pražských studentských spolků. Jsou reprodukována exlibris od Jiřího Jašky a Oldřicha Kulhánka.

Nolyx anitnega 69, 70, 71, 1 až 3/2010, Argentina

Představení výtvarníci: Victor Rebuffo (1903-1983), španělský malíř a grafik, žil v Argentině; George Grosz (1893-1959), německý malíř, kreslíř a ilustrátor; Frederic Kuhlmann (1934), francouzský grafik; Maurice Achener (1881-1963), francouzský grafik; Julio Paz (1939-2010), argentinský výtvarník; Atilio Boveri (1885-1949), grafik, malíř, keramik; Alicia Diaz Rinaldi (1944), argentinský grafik; Raúl Capitani (1941), argentinský malíř a grafik; Susana Delgado (1954), argentinská grafička.

Nordisk Exlibris Tidsskrift (Severský exlibristický časopis) 2010/4

Anthony Russo (1949), americký populární kreslíř tvoří rovněž exlibris a je uveden v prvním vydání American Artists of the Bookplate 1970-1990. Na dalších výstavách v Kunstmuseum v Frederikhavnu byli představeni: bulharský grafik Peter Velikov (1975), Chorvat Plamenko Čengić (1948) a Polák Kazimierz Babkiewicz (1951).

SELC-EXPRESS, Nr. 82/2010

Gustav Adolf Feh (1872-1937) byl švýcarský fotograf, mědirytec a básník; vytvořil několik exlibris. Sv. Barbora je patronkou horníků; jejím zobrazením na exlibris, životu svaté a současné ražbě nejdelšího železničního tunelu na světě (57 km) je věnován článek Jo Kohna. Exlibris získaná ve vetešnictvích v roce 2010 popisuje M. Kunze. Mezi reprodukovanými exlibris se zimním motivem nalezneme exlibris domažlického autora Jana Paroubka. Stému výročí úmrtí Lva Tolstého je věnován článek W. Kocha; mezi reprodukovanými exlibris jsou rovněž práce I. Rumanského a A. Kalašnikova. Je připomenut kongres FISAE v Istanbulu.

Lgh

VÝSTAVY

Zámek Kozel u Plzně

duben, květen, červen - Gennadij Alexandrov – kresby, grafika, exlibris

červenec, srpen, září, říjen - Grafika a bibliofilie nakladatelství Bonaventura

Redakce

ZPRÁVY Z VÝBORU SSPE

Výborová schůze konaná dne **16. 12. 2010** v hotelu Balkán za řízení předsedou K. Urbanem a za účasti dalších sedmi členů výboru a hosta M. Bayerové. Návrh změny stanov zpracují: předseda K. Urban, Ing. M. Humplík a Ing. L. Rubáš. Tento návrh bude přílohou Knižní značka 4/2010. Další list pro letošní soubor Ipse sibi vytvoří J. Černoš T. Hřivnáč.

Výborová schůze konaná dne **13. 1. 2011** v hotelu Balkán za řízení předsedou K. Urbanem a za účasti dalších pěti členů výboru a hosta M. Bayerové. Nový soubor Ipse sibi bude vydán v letošním roce (J. Černoš, T. Hřivnáč, O. Premstaller, P. Sivko, P. Strnad, J. Werner). Gratulační list pro jubilanty v roce 2012 vytvoří K. Šafář.

Výborová schůze konaná dne **10. 2. 2011** v hotelu Balkán za řízení předsedou K. Urbanem a za účasti dalších čtyř členů výboru a hosta M. Bayerové. Další listy pro letošní soubor Ipse sibi vytvoří K. Černá a R. Řebec. Ing. Humplík projedná vydání subskripčního souboru s O. Kulhánkem. Pro knihovnu bude objednána kniha Signatury českých a slovenských výtvarných umělců, Chagall, Ostrava 2010.

Výbor SSPE

Z TISKU:

Hradecký deník, 25. 2. 2011

Lubomír Franc, hejtman Královéhradeckého kraje, předal 24. února 2011 našemu čestnému členu Ing. Jiřímu Soukupovi pamětní medaili za zásluhy v oblasti sportu. Blahopřejeme.

Výbor SSPE

Z KORESPONDENCE

Náš nový člen Jiří Dvořák, redaktor časopisu Krkonoše – Jizerské hory, nám píše: Vytvářím sbírku exlibris (i dalších grafik) s námětem rostlin - pouze volně rostoucí druhy (střední Evropa) a jejich prostředí. Méně pak sbírám zobrazení krajín (zvláště horských) a fauny, a také akty a portréty. E-mail: horfoto@centrum.cz, telefon: 605 185 520, adresa: Roztocká 1095, 514 01 Jilemnice.

Redakce

V roce 2009 vydalo Knihařství Jiří Fogl-Pavlna Rambová v Žamberku ve spolupráci s tiskárnou AG TYP v Kostelci nad Orlicí ve velmi malém nákladu 60 kusů bibliofilii čínské básničky Ping Sin (nar. 1902) **Hvězdy a jarní vody** (překlad J. Häringové z roku 1967). Knížka v umělecké vazbě J. Fogla ve formátu 14 x 10,5 cm obsahuje 7 originálních barevných kreseb na indonéském papíře (rozměr kreseb 11 x 8 cm), které jsou vlepeny do knížky.

Autorem kreseb je akad. malíř Ivan Ouhel z Prahy. Narodil se v r. 1945 v Ostravě. Studoval na AVU v Praze v letech 1968-1974 u prof. K. Součka. Od roku 1988 je členem volného seskupení *12/15 Pozdě, ale přece* a od roku 1992 je členem Umělecké besedy. V roce 1984 a 1988 vystavoval své obrazy na bienále v Benátkách. Od r. 1993 úzce spolupracuje s pražskou Galerií Gema. Je zastoupen v 21 regionálních galeriích a v mnoha sbírkách, včetně Národní galerie v Praze. Ocenění Nejkrásnější kniha roku 2000 v kategorii bibliofilie získal za ilustrace knihy F. Hölderlin: Duch

času, nakladatelství Aulos Praha. V roce 2009 mu byla nakladatelstvím Gema Art vydána čtyřdílná monografie.

Bibliofilie s ilustracemi I. Ouhela stojí 3500 Kč a je možno si ji objednat na e-mail adrese: **karelart@seznam.cz** nebo na adrese: Karel Martinec, Ke stadionu 234, 517 41 Kostelec nad Orlicí, telefon: 494321939. Bibliofilii si můžete prohlédnout v Galerii HOLLAR u pana A. Nevečeřala.

Seznam příloh:

Obsah Knižní značky 2010.

Pozvánka na sjezd v Chrudimi.

Nabídka publikací a grafik vydaných SSPE.

KNIŽNÍ ZNAČKA číslo 1/2011

Redaktor: Ing. Jan Langhammer, CSc.,

Ke Kukačce 797/19, 312 00 Plzeň 12, e-mail: langhammer.jan@o2active.cz.

Redakční kruh: Ing. Milan Humplík, doc. RNDr. Josef Chalupský a Aleš Nevečeřal.

Autorem fotografií v tomto čísle je Miroslav Petřík.

Jazyková korektura: René Keller.

Administrace: Karel Urban, Na Vyhlídce 291, 252 06 Davle.

Název časopisu a logo na poslední straně: akademický malíř Miroslav Houra.

Vydává: Spolek sběratelů a přátel exlibris v Praze, P. O. BOX 645,
111 21 Praha 1. Číslo účtu: 87951/0300.

Pro zasílání plateb ze zahraničí platí pro číslo účtu vedeného v euro:

SWIFT/BIC: CEKOCZPP, IBAN: CZ02 0300 0000 0002 3224 2690.

ISSN 1211- 3840. Číslo registrace MK ČR E 11475.

Počítačová sazba, grafická úprava a zlom: Ing. Jan Langhammer, CSc.

Tisk: Miroslav Kratochvíl, Ke Skomelnu 398, 338 28 Radnice. Náklad 550 výtisků.

Rozesílá Postservis Praha.

Webové stránky: www.natur.cuni.cz/el a www.exlibrisweb.cz/casopis.htm

Toto číslo vyšlo 31. 3. 2011. Redakční uzávěrka příštího vydání je 31. 5. 2011.